

Immunologi

Anna-Carin Lundell, PhD
Avdelningen för Reumatologi och Inflammationsforskning
Institutionen för Medicin, Sahlgrenska akademien

Sahlgrenska akademien

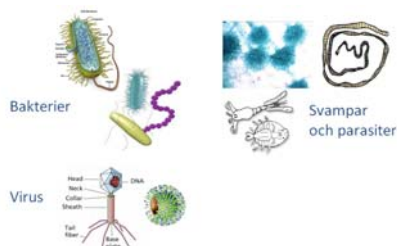

Immunsystemets uppgift

Att skydda oss från bakterier, virus, svampar, parasiter (tex maskar)

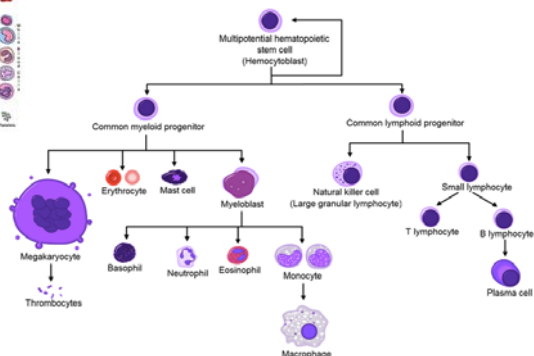

Immunceller bildas från hematopoetiska stamceller i benmärgen

Ca 10^{11} - 10^{12} nya blodceller produceras varje dag!

Försvar mot mikrober kan delas upp i tre nivåer

1. Barriärer

- Mekaniska (hud, slemhinnor, flimmerhår, tarmrörelser)
- Kemiska (magsyra, lysozym i saliv och tårar, defensiner)

2. Medfödda (innate) immunsystemet

- Fagocyter och komplement proteiner som känner igen mikrobiella strukturer

3. Förvärvade (adaptive) immunsystemet

- Lymfocyter (T-celler och B-celler)
- Kan ej avdöda mikroorganismer
- Minne

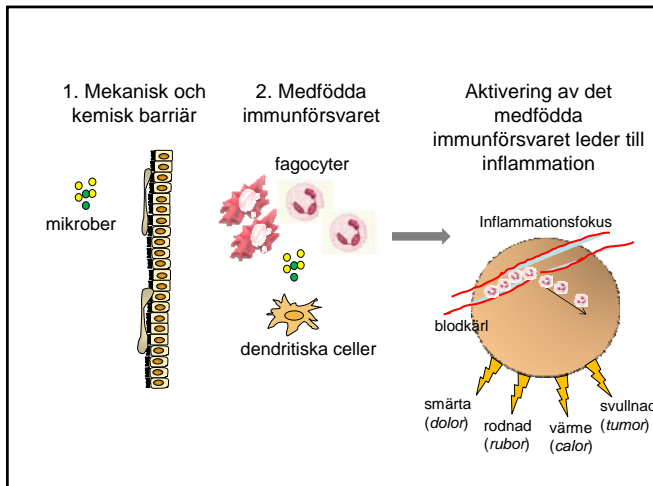

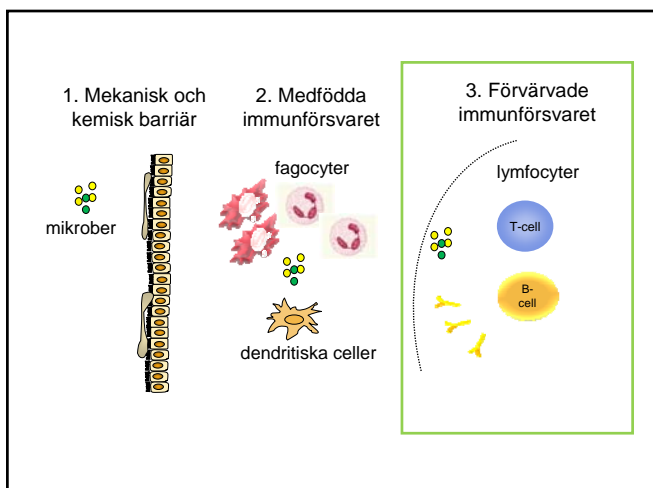

Medfödd (innate) immunitet

- *Ospecifik immunitet*
  - färdig att reagera inom minuter-timmar
  - neutrofiler, mastceller, eosinofiler, NK-celler reagerar på mikrober
  - makrofager, dendritiska celler fagocyterar och presenterar antigen för T- och B-celler

---

Medfödd (innate) immunitet

- Kan skilja på *själv* och *icke-själv*
- Inget minne dvs samma reaktion vid upprepade möten med samma mikroorganism

---

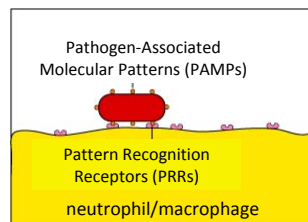

Medfödda immunsystemets receptorer reagerar på mikrobiella larmsignaler

- ❖ Mikroorganismer innehåller strukturer "larmsignaler" som inte förekommer i vår egen kropp
- ❖ Bakterier och svampar har cellvägg, vilket våra celler saknar (undantag: mykoplasma)
- ❖ Virus har särskilda former av genetiskt material, DNA och RNA, som inte finns i våra egna celler

---

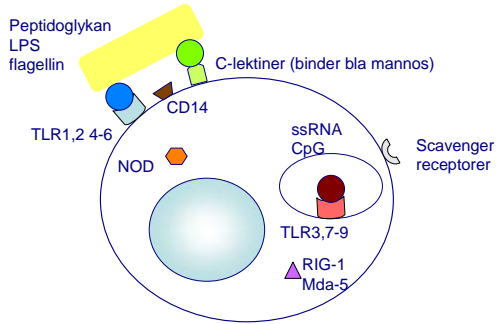

Medfödda immunsystemets receptorer reagerar på mikrobiella larmsignaler

---

Receptorer för mikrobiella larmsignaler

• Toll-like receptors (10 st i människa)

Receptor	TLR1 or 2/6	TLR2	TLR4	TLR5	TLR7	TLR9
Ligand	Lipopeptid	Poly I:C, dsRNA	LPS	Flagellin	ssRNA, ssqumod, imiquimod, isoxaline	Dimethylated DNA, CpG-DNA
Source	Gram-positive bacteria, fungi	Virus	Gram-negative bacteria	Bacterial flagellum	Virus	Bacteria
Exempel						

- **C-lektiner** – mannos-receptorn, Dectin-1, DC-SIGN och BDCA-2 är alla specifika för olika kolhydrater
- **NOD-receptorer** – NOD-1 och NOD-2 specifika för peptidoglykan

---

Det specifika immunsystemet

1. **Är specifikt** - känner igen och är riktat mot en specifik mikrob
2. **Är systemiskt** – immunresponen är inte begränsad till platsen där infektionen startade
3. **Har minne** – efter den första infektionen kan det förvärvade immunsystemet känna igen samma mikrob igen och immunresponen blir starkare än vid första infektionen

---

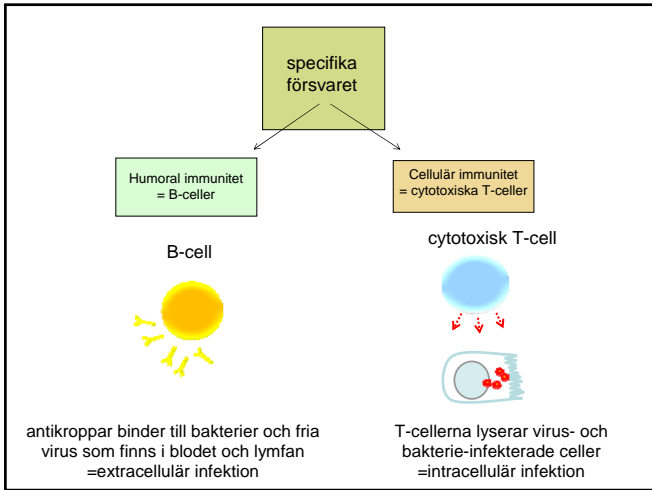

Var finns T- och B-cellerna i kroppen?

Lymfocyterna bildas i primära lymfoida organ

- B-celler: benmärgen
- T-celler: tymus

Lymfocyterna aktiveras i sekundära lymfoida organ

- Lymfnoder
- mjälten

Hur aktiveras det specifika immunförsvaret?

Det krävs ett antigen!

En struktur, exempelvis ett protein eller en kolhydratstruktur som normalt inte förekommer i vår kropp
OBS! ej samma sak som larmsignal

Varje T- och B-cell har en unik receptor som känner igen ett visst **antigen**

Hur presenteras antigenet för det specifika immunförsvaret?

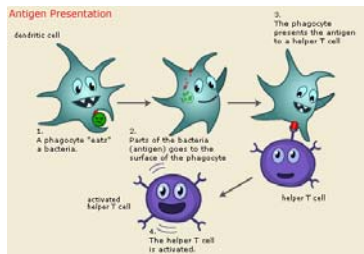
Det krävs antigen-presenterande celler!

dendritic cell

fagocyter som vandrar med lymfan till lymfnoderna och är effektiva på att presentera antigen samt aktivera T- och B-celler

Antigen-presentation sker i lymfnoder och mjälte

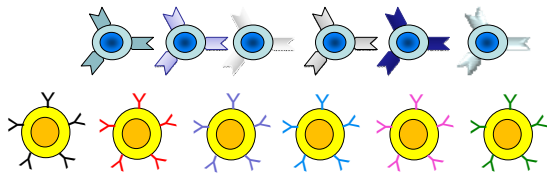

Hur presenteras antigenet för det specifika immunförsvaret?

- Förmåga att känna igen oerhört många olika antigen
  - T-celler: T-cellreceptorn
  - B-celler: antikroppar

- T-celler kan bara reagera på antigen som presenteras på MHC

MHC (Major Histocompatibility Complex)

- "signaturen" för "själv"
- MHC klass I finns på alla kärnförande celler
- MHC II finns på antigenpresenterande celler
- Hos människa
  - MHC I=HLA-A, B, C
  - MHC II=HLA-DR, DP, DQ

Kallas även för transplantationsantigen
HLA=Humant Leukocyt Antigen

MHC klass I och II

- MHC klass I
  - Virusinfekterade celler
  - Tumörceller
  - Intracellulära antigener
  - Aktiverar CD8+ cytotoxiska T-celler
- MHC II
  - Antigener från extracellulära bakterier
  - Aktiverar CD4+ T-hjälpar celler

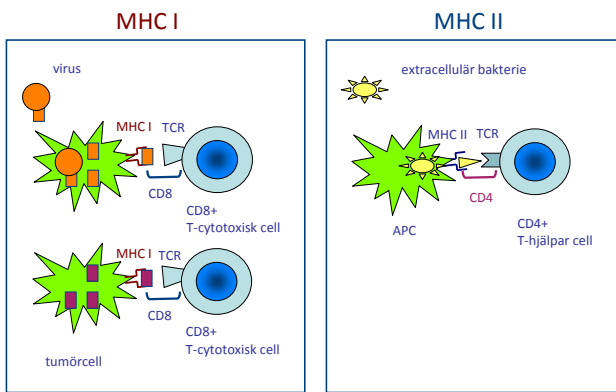

MHC klass I och II

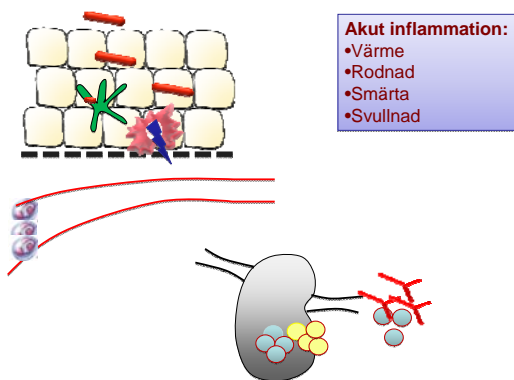

Reaktion vid en infektion

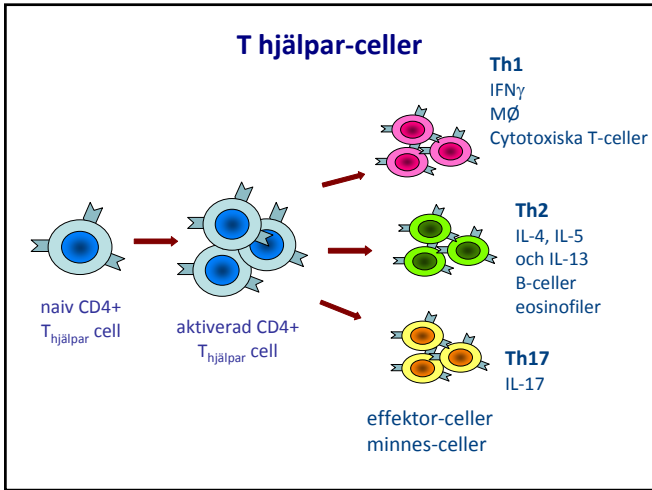

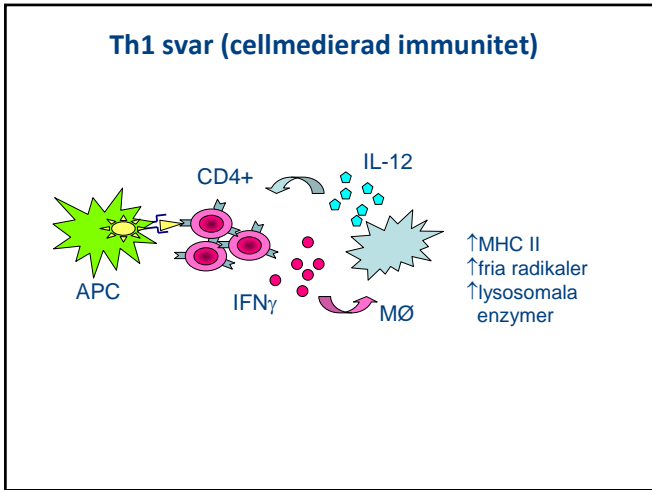

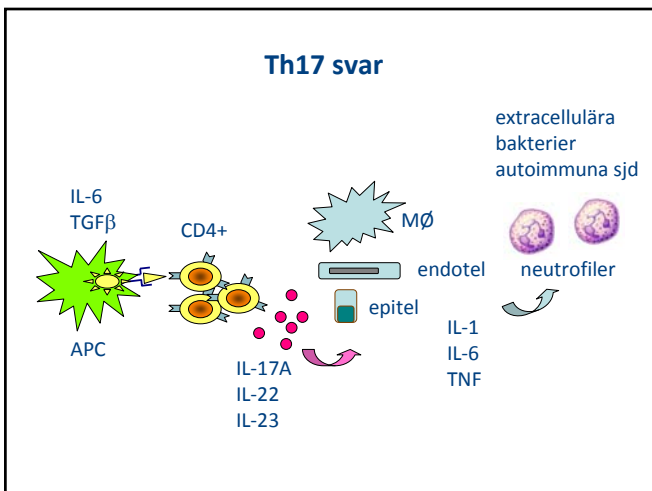

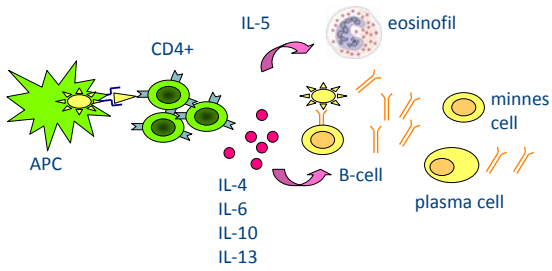

Th2 svar (antikropsmedierad immunitet)

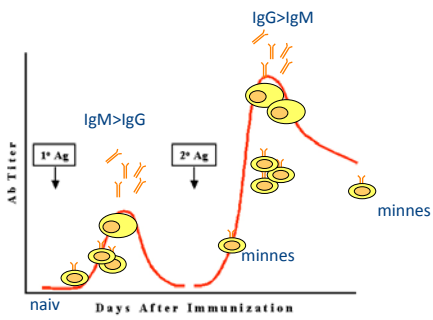

Antikropsvar-primär och sekundärsvar

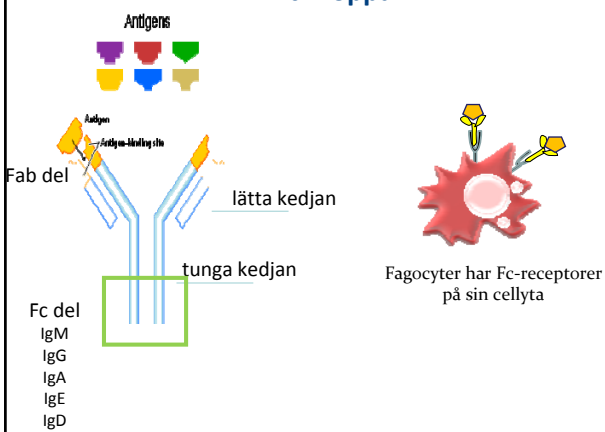

Antikroppar

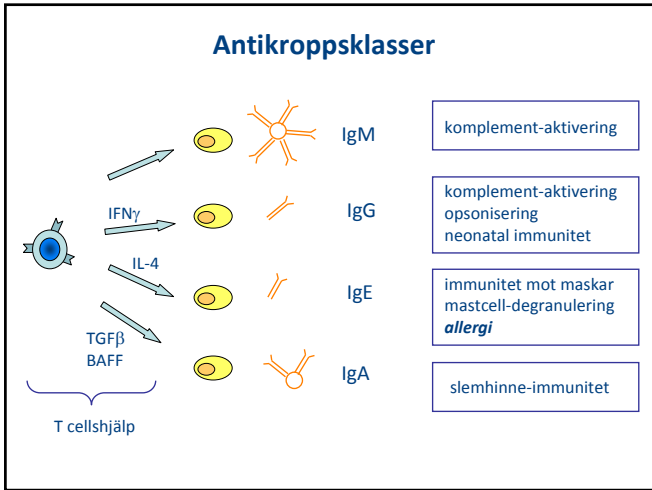

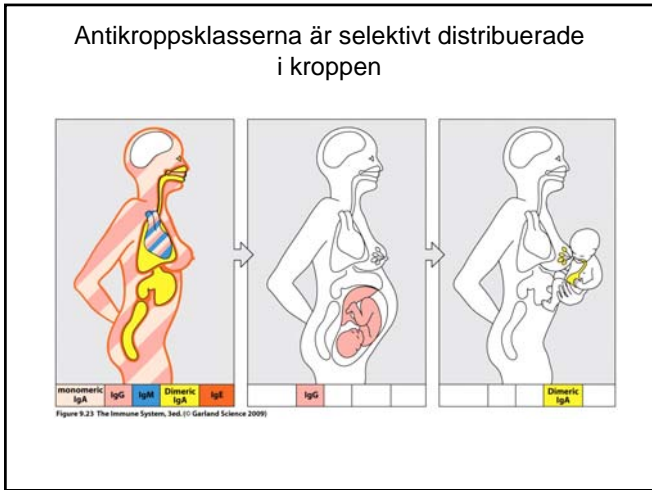

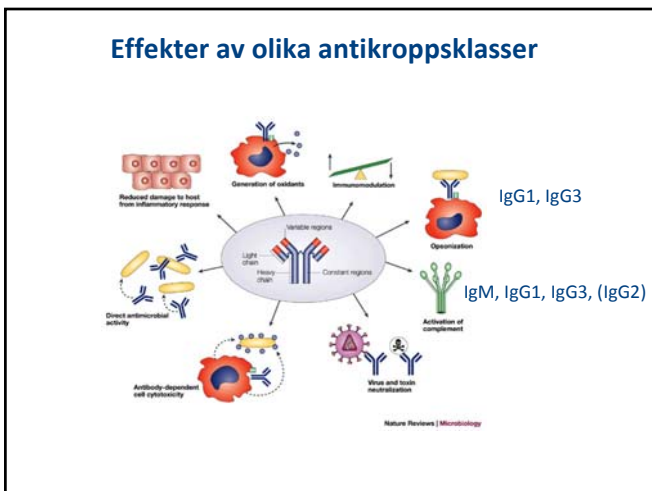

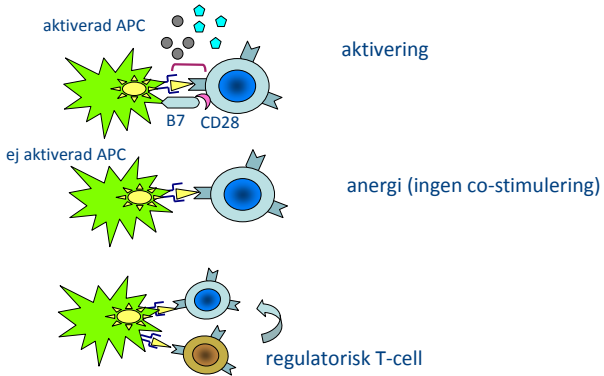

Vad styr aktivering av CD4⁺T hjälpar-celler?

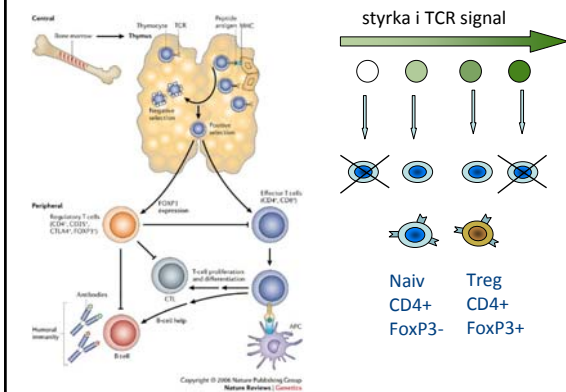

Regulatoriska T-celler

Regulatoriska T-celler

- **Naturliga Tregs**
  - CD4⁺CD25⁺FoxP3⁺
  - från tymus
  - finns "från början"
- **Inducerbara Tregs**
  - Induceras i periferin vid immunsvaret
  - Majoriteten är FOXP3⁺, bildar TGFβ

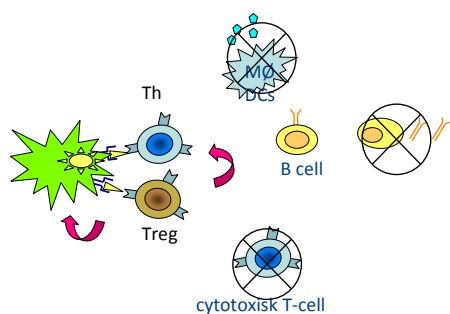

Regulatoriska T-celler

"Immunologiska sjukdomar"

- överkänslighetsreaktioner
- allergier
  - Immunsystemet reagerar på något som egentligen är helt ofarligt (allergen)

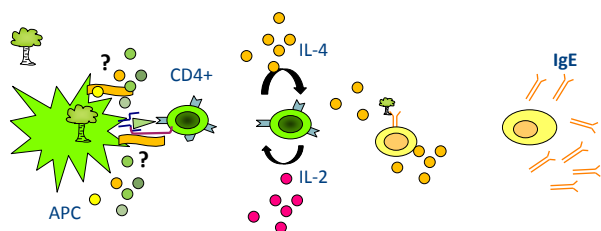

Varför bildar allergiker IgE-antikroppar?

Signalerna som driver T_h cellerna att stimulera till utmognad av IgE-producerande plasma celler är hittills okänt

---

Varför bildar allergiker IgE antikroppar?

- Sannolikt inte egenskaper hos själva allergenet
- Beror kanske på "förpackningen" av allergenet
  - Pollen liknar maskar när immunsystemet ser det?
- Kan bero på hur antigenpresentationen sker
  - Vilka cytokiner? co-stimulatoriska faktorer? Annat?
- Brist eller nedsatt funktion på regulatoriska T-celler?

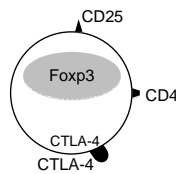

X-linked autoimmunity and allergic dysregulation (XLAAD, IPEX)

- Mutation i FOXP3-genen (X-linked)
- Total brist på FOXP3+ regulatoriska T-celler
- Debut i nyföddhetsperioden av:
diabetes typ 1, inflammatorisk tarmsjukdom,
dermatit och födoämnesallergi

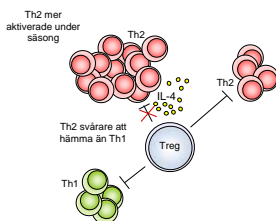

Defekta Treg hos vuxna allergiker

Treg hos allergiker är ej generellt defekta, men har under pollensäsong en försämrad förmåga att nedreglera Th2 svar

Grindebacke et al, Clin Exp All 2004

Skydd mot allergi?

Association mellan utveckling av allergi och en mindre diversitet i tarmfloran tidigt i livet - Abrahamsson et al, JACI 2012
- Wang et al, JACI 2008

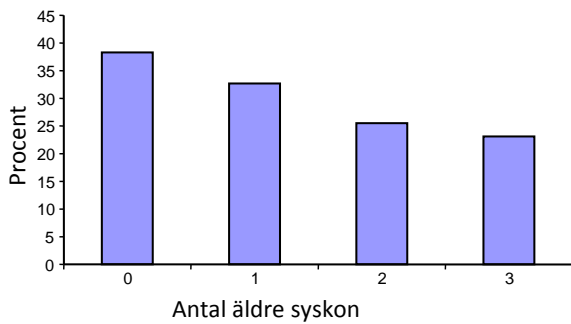

Allergisk reaktivitet i relation till antal äldre syskon

Strachan DP, Clin Exp All, 1997
Von Mutius E, BMJ, 1994

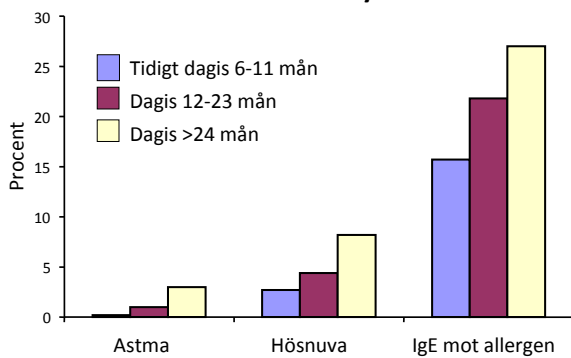

Dagisdebut och allergi hos barn utan syskon

Kramer U, Lancet, 1999

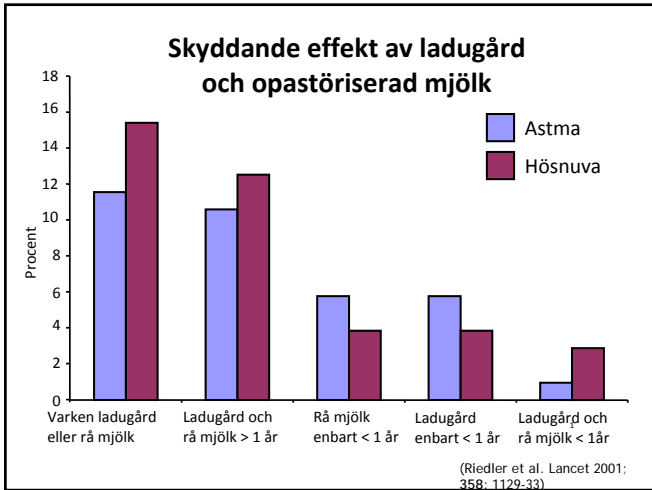

- ### Dessa livsfaktorer gynnar:
- Spridning av infektioner mellan barn
  - Spridning av tarmens normalflora mellan barn
  - Kontakt med bakterier
  - Kontakt med produkter från bakterier
  - Intag av opastöriserad mjölk
  - I övrigt annorlunda kost?
